

Maroš Žilinka
generálny prokurátor
Slovenskej republiky

Bratislava 26. novembra 2021
IV/1 Spr 616/21/1000

Vážený pán predseda Súdnej rady Slovenskej republiky,

som presvedčený, že diskusia, výmena názorov, ale aj kritika na právne témy a výklad pozitívneho práva, sú potrebné. Musia však byť primárne vecné, objektívne a nie zavádzajúce, ba až klamlivé, postrádajúce odbornosť, zvlášť ak názory ovplyvňujúce odbornú aj laickú verejnosť verejne vyslovuje osoba, ktorá stojí na čele ústavného orgánu – Súdnej rady Slovenskej republiky.

Je mi veľmi ľúto, že niektoré Vami prezentované názory a tvrdenia, týkajúce sa postavenia prokuratúry a oprávnení generálneho prokurátora Slovenskej republiky, ktoré ste uviedli v rozhovore poskytnutom redaktorke denníka SME dňa 16. novembra 2021, publikovanom pod názvom „Šéf Súdnej rady Mazák: To, ako si Žilinka vykladá § 363, môže byť protiústavné“, kritérium objektívnosti a najmä odbornosti nielenže nespĺňajú, ale nemožno ich vnímať inak ako zavádzajúce.

Pretože mi záleží na objektívnom, vecnom a odbornom informovaní verejnosti o otázkach, ktoré prispievajú k formovaniu právneho vedomia občanov, rozhodol som sa na niektoré Vaše vyjadrenia reagovať týmto verejným otvoreným listom.

V prvom rade považujem za potrebné zaujať stanovisko k Vami prezentovanému ústavnoprávnemu postaveniu prokuratúry Slovenskej republiky, ktoré nie je náležité. S Vaším tvrdením, že prokuratúra Slovenskej republiky patrí do výkonnej moci, čo uznala celá doktrína ústavného práva i špičkoví odborníci, nemôžem súhlasiť, pretože nie je pravdivé a ide o právu odporujúce tvrdenie.

Zrejme uniklo Vašej pozornosti, že Ústavný súd Slovenskej republiky sa v náleze zo dňa 29. septembra 2021, sp. zn. PL. ÚS 25/2020-131 veľmi jasne a prilihavo vyjadril aj k ústavnoprávnemu postaveniu prokuratúry Slovenskej republiky, keď v bode 74. nálezu uviedol nasledovné:

„Ústava priznáva prokuratúre postavenie osobitného ústavného orgánu právnej ochrany obdobne ako verejnému ochrancovi práv (ôsma hlava ústavy). Neupravuje prokuratúru ako súčasť výkonnej moci (v rámci šiestej hlavy). Pôsobnosť prokuratúry sa podľa čl. 149 ústavy neobmedzuje výlučne na ochranu záujmov štátu v trestnom konaní, ale zahŕňa aj ochranu práv a právom chránených záujmov fyzických a právnických osôb. Prokuratúra je orgánom štátnej moci nesúcim znaky ako orgánov výkonnej moci (napríklad pri dozore nad zachovávaním zákonnosti orgánmi verejnej správy), tak aj orgánov súdnej moci (najmä vo vzťahu k oprávneniam v trestnom konaní). Z uvedených skutočností vyplýva relatívne samostatné postavenie prokuratúry v ústavnom systéme Slovenskej republiky, v kontraste s koncepciou, ktorá chápe prokuratúru ako súčasť orgánov výkonnej moci podriadených vláde. Zodpovedá tomu aj spôsob kreácie konkrétneho nositeľa funkcie generálneho prokurátora, ktorého podľa čl. 150 ústavy vymenúva a odvoláva prezident na návrh národnej rady.“

O nesprávnosti Vášho názoru o prokuratúre ako súčasti výkonnej moci svedčí aj vymedzenie pôsobnosti medzi zákonodarnou, výkonnou a súdnou mocou. Žiadna z uvedených mocí nemá oprávnenie ukladať generálnemu prokurátorovi Slovenskej republiky, akým spôsobom má uplatňovať svoje zákonné oprávnenia, ani ako má postupovať v konkrétnej trestnej veci.

Zhrnúc, je nepochybné, že v Slovenskej republike prokuratúra na rozdiel od Českej republiky či Poľskej republiky, na ktoré poukazujete, **nie je súčasťou výkonnej moci**, ako to nesprávne tvrdíte.

Skôr, ako poukážem na nesprávnosť a odbornú neudržateľnosť Vašich tvrdení týkajúcich sa inštitútu zrušenia právoplatných rozhodnutí v prípravnom konaní podľa § 363 a nasl. Trestného poriadku, považujem za nutné opätovne zdôrazniť, že som osobne ako generálny prokurátor Slovenskej republiky v trestnej veci obvineného bývalého riaditeľa Slovenskej informačnej služby nekonal a ani nevydal žiadne rozhodnutie. V zastúpení generálneho prokurátora Slovenskej republiky konal a rozhodoval námestník generálneho prokurátora Slovenskej republiky. Opomínajúc túto skutočnosť bolo aj formulovanie otázok zo strany redaktorky denníka SME nekorektné, sugestívne a neprofesionálne, vedené snahou o očiernenie osoby generálneho prokurátora Slovenskej republiky.

V súvislosti so skutočnosťou, že sudca Špecializovaného trestného súdu odmietol obžalobu prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry, ktorú tento podal skôr, ako generálny prokurátor Slovenskej republiky rozhodol o návrhu na zrušenie právoplatných rozhodnutí v prípravnom konaní, ste okrem iného uviedli, že „s určitosťou viem, že to, že generálny prokurátor nerozhodol o podnete na použitie § 363 Trestného poriadku, nemôže byť žiaden dôvod na odmietnutie obžaloby v žiadnom prípade, pretože nikto si neuvedomuje, že to **nie je návrh na použitie tohto paragrafu**.“

To je iba obyčajný podnet, o ktorom môže a nemusí rozhodnúť generálny prokurátor...“.

Niet absolútne žiadnej pochybnosti o tom, že Vaše vyjadrenia o „podnete“ či „obyčajnom podnete“, ktorý „nie je návrhom“ na použitie § 363 Trestného poriadku, o ktorom generálny prokurátor Slovenskej republiky „môže a nemusí rozhodnúť“, odporujú platnej právnej úprave danej Trestným poriadkom a nie sú pravdivé.

Podľa § 363 ods. 1 Trestného poriadku „Generálny prokurátor zruší právoplatné rozhodnutie prokurátora alebo policajta, ak takým rozhodnutím alebo v konaní, ktorému predchádzalo, bol porušený zákon.“

Podľa § 364 ods. 1 Trestného poriadku „Návrh na postup podľa § 363 ods. 1 môžu podať do troch mesiacov od právoplatnosti napadnutého rozhodnutia

- a) obvinený vo svoj prospech,
- b) v prospech obvinenej osoby, ktoré by mohli podať v jeho prospech odvolanie,
- c) poškodený v neprospech obvinenej,
- d) zúčastnená osoba.“

Podľa § 364 ods. 2 Trestného poriadku „Generálny prokurátor môže rozhodnúť podľa § 363 ods. 1 aj bez návrhu podľa odseku 1, a to v prospech alebo v neprospech obvinenej, pritom nie je viazaný návrhom podaným podľa odseku 1.“

Podľa § 365 ods. 1 Trestného poriadku „Ak generálny prokurátor po preskúmaní veci na základe návrhu oprávnenej osoby uvedenej v § 364 ods. 1 nezistí dôvody na zrušenie napadnutého rozhodnutia alebo ak uplynula lehota uvedená v § 364 ods. 1, upovedomí o tom osobu, ktorá návrh podala.“

Podľa § 365 ods. 2 Trestného poriadku „Ak návrh bol podaný neoprávnenou osobou, generálny prokurátor nie je povinný konať; o tom takú osobu upovedomí.“

Z citovaných ustanovení Trestného poriadku celkom nepochybne vyplýva, že generálny prokurátor Slovenskej republiky, ak nekoná z vlastnej iniciatívy (§ 364 ods. 2 Trestného poriadku), konať a rozhodovať podľa § 363 a nasl. Trestného poriadku je oprávnený len na základe návrhu podaného oprávnenu osobou uvedenou v § 364 ods. 1 písm. a) až d) Trestného poriadku. Konať o návrhu nie je povinný, len ak návrh podala neoprávnená osoba (§ 365 ods. 2 Trestného poriadku), inak o návrhu je povinný konať.

Zákonodarca zároveň použitím slova „zruší“ v ustanovení § 363 ods. 1 Trestného poriadku výslovne uložil generálnemu prokurátorovi Slovenskej republiky bez akýchkoľvek výnimiek **povinnosť zrušiť** právoplatné rozhodnutie prokurátora

alebo policajta, ak takým rozhodnutím alebo v konaní, ktorému predchádzalo, bol porušený zákon.

Zhrnúc, Vami uvedené tvrdenia o akomsi „podnete“ či „obyčajnom podnete“, ktoré „nie sú návrhom“ na zrušenie právoplatných rozhodnutí v prípravnom konaní, o ktorom generálny prokurátor Slovenskej republiky „môže a nemusí rozhodnúť“, výslovne odporujú platnej právnej úprave a nie sú pravdivé. Generálny prokurátor Slovenskej republiky je vždy povinný rozhodnúť o včas podanom návrhu oprávnenej osoby, a to buď zrušením namietaného právoplatného uznesenia prokurátora alebo policajta, alebo upovedomením oprávnenej osoby o nezistení nezákonnosti v namietanom právoplatnom uznesení alebo v konaní, ktoré mu predchádzalo.

Nenáležité a zavádzajúce je však aj Vaše tvrdenie, podľa ktorého „... generálny prokurátor (pozn. – ako orgán výkonnej moci) prvýkrát v histórii použil § 363 Trestného poriadku tak, že vlastne týmto rozhodnutím negoval právne názory troch senátov Najvyššieho súdu a nahradil ich vlastným názorom ...“.

Pri svojom konštatovaní zjavne opomínate právny názor vyslovený Ústavným súdom Slovenskej republiky v uznesení zo dňa 29. júna 2021, sp. zn. I. ÚS 278/2021-49, keď v bode 62. uznesenia uviedol nasledovné:

„Pokiaľ sťažovateľ najvyššiemu súdu vytýkal, že sa v napadnutom rozhodnutí nezaoberal nesprávnym (nezákonným) postupom vyšetrovateľa v rámci prípravného konania, ale aj konania pred začatím trestného stíhania týkajúceho sa predovšetkým spísania úradného záznamu o skutočnostiach nasvedčujúcich spáchanie trestného činu, ktorý bol podkladom na začatie trestného stíhania „namiesto“ trestného oznámenia; oneskorenosti vznesenia obvinenia sťažovateľovi; rozdielneho prístupu k páchatelom stíhaného trestného činu a pod., podľa názoru ústavného súdu tieto sťažovateľom uvádzané námietky bez akýchkoľvek pochybností presahovali rámec prieskumnej povinnosti najvyššieho súdu v konaní, ktorého predmetom bolo rozhodovanie o osobnej slobode sťažovateľa. Z ustanovení Trestného poriadku (§ 230 ods. 1) jednoznačne vyplýva, ktorý orgán verejnej moci vykonáva dozor nad dodržiavaním zákonnosti pred začatím trestného stíhania a v prípravnom konaní a práve tento orgán, teda prokurátor mal byť v prvom slede adresátom sťažovateľom predostretých námietok. Práve prokurátor je v súlade s ustanoveniami Trestného poriadku oprávnený nesprávne – nezákonné postupy vyšetrovateľa korigovať. Ústavný súd zastáva názor, že nie je akceptovateľné vyžadovať od súdu rozhodujúceho v rámci prípravného konania o väzbe obvineného, aby v prípravnom konaní preberal právomoc dozor vykonávajúceho prokurátora a detailne skúmal zákonnosť postupu vyšetrovateľa v rámci prípravného konania a konania pred začatím trestného stíhania, pretože nie je zákonom zmocnený, aby v tomto štádiu trestného konania „naprával“ prípadné pochybenia vyšetrovateľa.“

Z rovnakých východísk vychádzal aj právny názor vyslovený v uznesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. marca 2021, sp. zn. 2Tost 15/2021 (ale aj v ďalších rozhodnutiach tohto súdu), podľa ktorého „... úlohou súdov nie je v tomto štádiu trestného konania (pozn. – prípravného konania, rozhodovania o väzbe) s konečnou platnosťou hodnotiť vykonané dôkazy, závery z nich plynúce, a ani ich zákonnosť, či ich použiteľnosť...“.

Paradoxne, tieto nespochybniteľné názory najvyššie súdne autority uviedli práve v rozhodnutiach, týkajúcich sa trestného stíhania obvineného bývalého riaditeľa Slovenskej informačnej služby.

Aj z citovaných rozhodnutí je zrejмый **zásadný rozdiel** v rozsahu skúmania zákonnosti vykonaného dokazovania súdom (ktorý nie je orgánom činným v trestnom konaní) v prípravnom konaní pri rozhodovaní o väzbe na jednej strane a generálnym prokurátorom Slovenskej republiky (ako pánom prípravného konania) v konaní o návrhoch na zrušenie právoplatných rozhodnutí v prípravnom konaní, na strane druhej. Rozhodnutie súdu o väzbe v prípravnom konaní nie je rozhodnutím o vine a treste a také rozhodnutie ani neprejudikuje, je len vyjadrením záveru o existencii dôvodov na obmedzenie osobnej slobody obvineného, čomu zodpovedá aj rozsah a spôsob hodnotenia dôkazov a spôsobu ich získania. Rozhodnutie generálneho prokurátora Slovenskej republiky o zrušení nezákonného rozhodnutia orgánov činných v trestnom konaní (ktorým súd nie je) nijakým spôsobom nezasahuje do rozhodnutí súdov a ani ich nereviduje.

Napokon mi nedá nezareagovať aj na Vašu odpoveď na otázku redaktorky, „či to, ako si Maroš Žilinka vykladá tú 363 a ako ju používa, môže byť protiústavná“. Na túto otázku ste odpovedali „*Áno. Doslova a do písmena.*“ a ďalej „*To nemôže byť v súlade s ústavou, aby orgán výkonnej moci, alebo orgán, ktorý patrí do výkonnej moci, revidoval súdne rozhodnutia...*“.

Odhliadnuc od už spomenutého, vrátane toho, že som v trestnej veci, od ktorej odvodzujete svoje závery a odpoveď osobne nekonal a nerozhodoval, išlo o legitímne rozhodnutie orgánu, ktorý nie je súčasťou zákonodarnej, súdnej ani výkonnej moci, v súlade so zákonným zmocnením a zodpovednosťou za garantovanie zákonnosti prípravného konania a v prípade zistenia porušenia zákonnosti povinnosťou prijať opatrenia na jej odstránenie. Navyše, pri všetkej úcte k Vami zastávanej ústavnej funkcii, predseda Súdnej rady Slovenskej republiky nie je orgánom príslušným posudzovať a ani vyslovovať záver o súlade alebo nesúlade rozhodnutí generálneho prokurátora Slovenskej republiky s Ústavou Slovenskej republiky. A to ani napriek tomu, že ste v minulosti vykonávali funkciu predsedu Ústavného súdu Slovenskej republiky. Takéto vyjadrenia nepovažujem za korektné a prispievajúce k budovaniu právneho vedomia občanov a ich úcty k právu.

Záverom si preto dovoľím uzavrieť, vážený pán predseda Súdnej rady Slovenskej republiky, že kritika je nesporne dôležitá a prínosná, avšak musí byť založená na pravde a faktoch.

S úctou

M. Ján

Vážený pán
Ján M a z á k
predseda Súdnej rady Slovenskej republiky
B r a t i s l a v a